

GREG®
WYDAWNICTWO

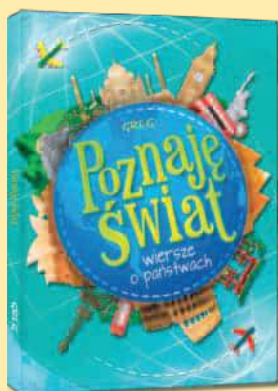
JAK BYĆ

EKO

czyli

WIERSZE

○ EKOLOGII

**Poznaj świat.
Wiersze o państwach**
Grzegorz Strzeboński

Poznaj inne książki z serii!

- interesująca dla dzieci tematyka
- poszerzanie wiedzy i wrażliwości dziecka
- pełne humoru teksty
- kolorowe ilustracje i zdjęcia

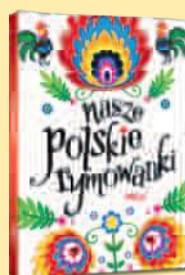
**Poznaję Polskę.
Wiersze o Polsce**

Patrycja Wojtkowiak-Skóra

**Dobre manery
dla dzieci**

Grzegorz Strzeboński

**Nasze polskie
rymowanki**

**Skąd się wzięła
ta pogoda? czyli
fascynująca przyroda**

Izabela Michta

**Kim będę, gdy
drosnę. Wiersze
o zawodach.**

Weronika Dorożko

JAK BYĆ EKO czyli WIERSZE O EKOLOGII

Urszula Kamińska

Redakcja i korekta:

Agnieszka Antosiewicz, Maria Zagnińska

Ilustracje:

A__N, s. 70; Abscent Vector, s. 24, 88; AlexHliv, s. 92; Alexzel, s. 33; Anastasia Boiko, s. 73; angkrit, s. 48; Anna Shkolnaya, s. 74; antoniodiaz, s. 82; ArtHeart, s. 7; ashva, s. 5; Atstock Productions, s. 73, 94; Aunging, s. 57; AwaGraphicArts, s. 32, 61; BearFotos, s. 80; Bernhard Staehli, s. 35; Beskova Ekaterina, s. 83; BiterBig, s. 85; BlueRingMedia, s. 37; BNP Design Studio, s. 41; Ciripasca, s. 72; D.R.3D, s. 7; Dariia Baranova, s. 31; Designifty, s. 63; Designua, s. 30; Diana Hlevnjak, s. 23; DifferR, s. 29; Dreamcreation, s. 23, 24; Efimenko Alexander, s. 36; Faberr Ink, s. 59; FotograFFF, s. 27; FoxyImage, s. 8; ghrzuzudu, s. 65, 67; GN ILLUSTRATOR, s. 26; golf bress, s. 10; GraphicsRF.com, s. 21; grmarc, s. 22; howcolour, s. 27; Illin Denis, s. 75; Irina Wilhauk, s. 16; jamesdavidphoto, s. 6; Jan Krava, s. 66; johavel, s. 56, 75, 77; julia_janury, s. 68; justyle, s. 20; kerl_aa, s. 9; Kira Garmashova, s. 92; Kolonko, s. 4; kurtjorgen, s. 89; lilac, s. 72, 78; Liusa, s. 81; Lyudmyla Kharlamova, s. 3, 6, 9, 10, 11, 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19, 20, 26, 29, 30, 32, 34, 36, 38, 40, 43, 44, 45, 47, 49, 50, 51, 52, 53, 56, 59, 62, 63, 66, 69, 70, 71, 72, 73, 77, 78, 79, 81, 83, 84, 86, 87, 88, 89, 90, 93, 95; Mascha Tace, s. 62, 64; mejnak, s. 38; Nadia Cruzova, s. 42; NatBasil, s. 67, 68; neenawat khenyothaa, s. 40; NotionPic, s. 76, 93; Oksana Kuzmina, s. 39; Olga1818, s. 74; P A, s. 23; Palugada, s. 9, 24, 25, 81; Panda Vector, s. 18, 22, 68; PODIS, s. 54, 55; Poppy_Field, s. 37; poWAZNiAKi, s. 8; ProStockStudio, s. 54; Reamolko, s. 71; RedlineVector, s. 22, 69, 76; Rita Gray, s. 44; Rudy Umans, s. 53; Rvector, s. 35, 39, 44, 46, 60, 79, 93; sahua d, s. 71; San Hoyano, s. 13; shockfactor.de, s. 79, 92; SIRICHET PROMROD, s. 50; SlipFloat, s. 59; SofiaV, s. 11; Soonthorn Wongsaita, s. 61; Spreadthesign, s. 72; stockakia, s. 14; Studio_G, s. 76; sub job, s. 28; Teguh Mujiono, s. 9, 18; Terdpong, s. 54, 55; Top Vector Studio, s. 46; twobears_art, s. 69; Vasilyeva Larisa, s. 71, 72; Vector Tradition, s. 67, 72; vectorOK, s. 38; VectorShow, s. 12; Vertes Edmond Mihai, s. 8; VikiVector, s. 65; Viktorija Reuta, s. 58; Visual Generation, s. 33, 90; Vjacheslav Shishlov, s. 86; White Space Illustrations, s. 32, 91; Yevheniia Rodina, s. 4 / Shutterstock.com

ISBN: 978-83-7517-752-7

© Copyright for this Edition by
Wydawnictwo GREG® Sp. z o. o.
2023

Wydawnictwo GREG®
ul. Klasztorna 2B
31-979 Kraków
tel. (12) 680 15 50
www.greg.pl

Księgarnia internetowa: www.greg.pl

Znak firmowy GREG® zastrzeżony
w Urzędzie Patentowym RP.

Wszystkie prawa zastrzeżone.
Żadna część niniejszej publikacji nie może
być reprodukowana lub przedrukowana
bez pisemnej zgody Wydawnictwa GREG®.

Layout okładki:
Aleksandra Zimoch

Skład i łamanie:
Pracownia Register

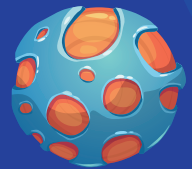
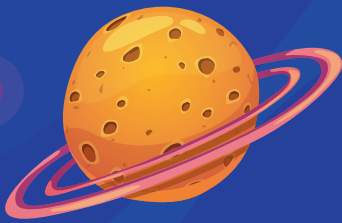

We współczesnym świecie znajomość ekologii jest niezwykle ważna, byśmy mogli cieszyć się wspólnie naszą planetą teraz i w przyszłości. Ponieważ wiemy, jak ważna jest **dbałość o dobro Ziemi**, uczymy o tym już małe dzieci – nawet przedszkolaki dowiadują się, **jak segregować śmieci, jak oszczędzać wodę**, dlaczego **nie wolno niszczyć przyrody** i poznają wiele innych równie istotnych zagadnień.

Przedstawiamy książeczkę, która w formie lekcji, przystępnych i nierzadko zabawnych wierszyków **wyjaśnia wszystkie pojęcia związane z ekologią**, z jakimi mały czytelnik może się zetknąć w przedszkolu i szkole podstawowej. Po tej lekturze ekologia nie będzie miała przed dzieckiem tajemnic, a umiejętność praktycznego stosowania się do jej nakazów i zakazów stanie się intuicyjna i oczywista.

Zapraszamy do lektury małych ekologów i towarzyszących im dorosłych!

Autorka
i Wydawnictwo GREG

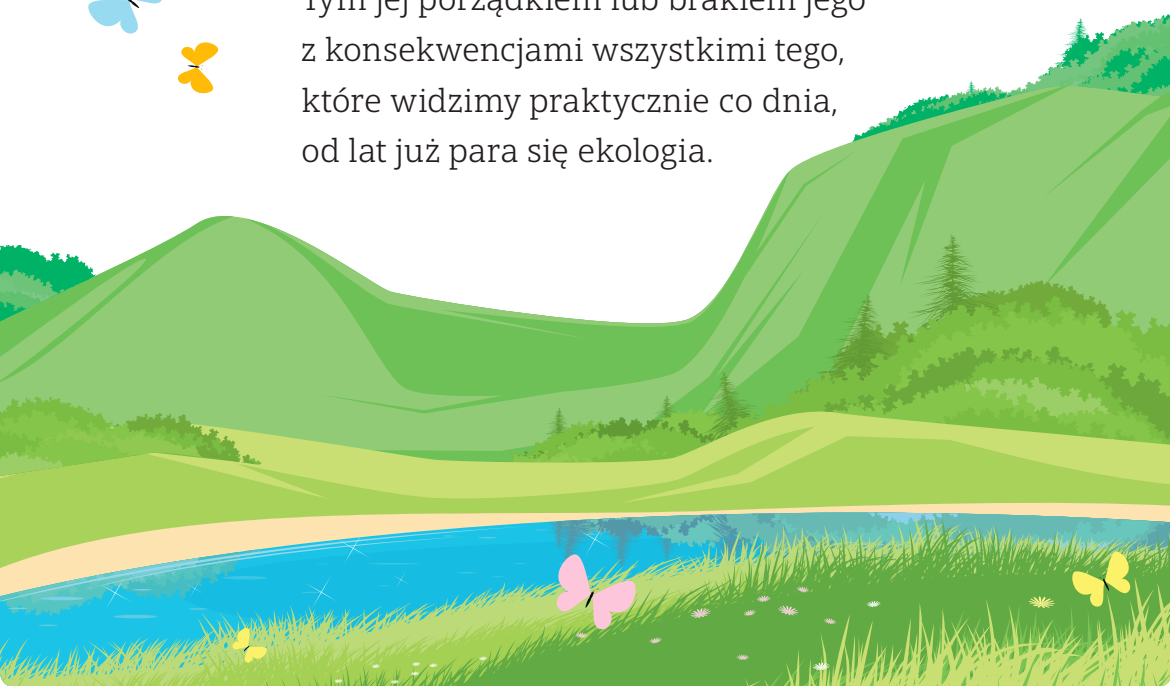

Planeta Ziemia jest, jak wiecie,
naszą ojczyzną we Wszechświecie.
Niezbędnym życia środowiskiem,
olbrzymim domem wszystkich istnień.
Daje nam swe bogactwa w darze,
czyni przyrody gospodarzem.
Czy dom wzniesiemy piękny, zdrowy,
nie łamiąc przy tym praw przyrody,
którym też przecież podlegamy...
Czy spustoszymy świat zastany?

EKOLOGIA

Ekologia

To wszystko, co jest dziełem natury,
na przykład skały, wiatr, ryby, chmury,
to, czego człowiek nie tworzył sam,
jako przyroda znane jest nam.
Przyroda ma swój własny porządek,
każe go respektować rozsądek.
Tym jej porządkiem lub brakiem jego
z konsekwencjami wszystkimi tego,
które widzimy praktycznie co dnia,
od lat już para się ekologia.

Ogrody

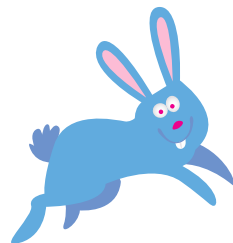

zoologiczne

Lew na nas patrzy i sennie ziewa,
małpy wesoło skaczą po drzewach.
W ptaszarni śpiewa ptak egzotyczny.
Wita nas Ogród Zoologiczny!
Miłość, szacunek do zwierząt budzi
i o ich życiu naucza ludzi.
Najbardziej zagrożone gatunki
trafiają tutaj, w dobre warunki,
aby rodziny swe odbudować,
po czym już na wolności bytować.

Równowaga

międzygatunkowa

W każdym konkretnym środowisku,
w morzu czy lesie, na torfowisku,
żyją gatunki i ich populacje,
związane przez wzajemne relacje.

By równowaga tam panowała,
ich skład i liczba musi być stała.

Na przykład gdy jest lisów zbyt mało
(w wyniku nielegalnych odstrzałów),
liczba zajęcy w wyższą się zmienia,
trzeba im zatem więcej jedzenia.

Uprawy rolne więc wyjadają,
a gdy ich zbraknie – z głodu padają.

Ilość ich spada – lis cierpi głód.

Idzie do gospodarza po drób.

Kura na grzędzie aż z nerwów chodzi:

– Jak przeżyć brak równowagi w przyrodzie?!

Oszczędzanie

wody

Po cóż to oszczędzanie wody?
Bo ciągle kurczą się jej zasoby.
Bo wody pitnej tak mało ma Ziemia,
a dostępu do niej miliard ludzi nie ma.
Bo woda to wspólne dobro nas wszystkich.
Bo za lat dziesięć, w przyszłości bliskiej,
aż jedna trzecia ludzi braku jej doświadczy.
Oszczędzajmy ją zatem w każdej sytuacji!

○ Prysznic zamiast kąpeli w wannie

Siedząc w wannie, pomyśl chwilę:
ile wody na kąpiel zużyjesz?
Pełna wanna mieści bowiem
sto osiemdziesiąt litrów wody.
Zamiast w wannie więc chlapanie
na pryszniczku szybkie branie.
Prysznic jednodominutowy
to dziesięć litrów zużytej wody!

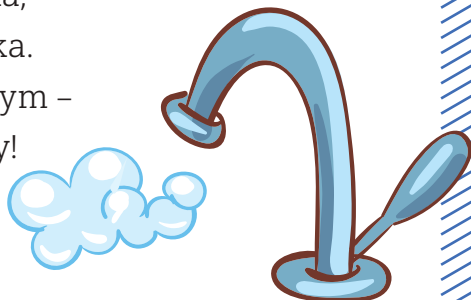
○ Zakręcanie wody podczas mycia zębów

Jaś szoruje zęby rano –
woda wciąż się leje z kranu.
I w ten sposób, ano właśnie,
zużył litrów jej szesnaście!
Gdyby wodę w kubek wlał,
a kran zakręcony miał,
zużyłby pół litra może,
zęby myjąc też nie gorzej.

○ Regularne sprawdzanie uszczelki

Choć kran dokręcasz, kapią kropelki –
to jest z pewnością wina uszczelki.
Uszczelki w kranach sprawdzać musimy,
gdy są nieszczelne – wodę tracimy.
W czasie sekundy jedna kropelka,
zdaje się – mało – strata niewielka.
Lecz w całym roku kalendarzowym –
to dwanaście tysięcy litrów wody!
Tyle jej przyjdzie stracić nam,
gdy przez rok będzie kapał kran.

Ekologiczny transport

Codziennie miliard samochodów jeździ po drogach naszego globu. Choć emitują coraz mniej spalin, to jednak ilość ich rośnie stale. Z kolei auta elektryczne na długie trasy nie są praktyczne. Alkohol, choć się niektórzy dziwią, to ponoć jest przyszłości paliwo. I na baterie samochody. A może transport rowerowy albo spacerek, gdy słońko grzeje? Komunikacja miejska – gdy leje.

Oszczędzanie energii

Liczba nas – Ziemiaków wciąż się powiększa, więc popyt na energię się zwiększa.

Kurczą się złoża paliw kopalnych, najtańszych, ale nieodnawialnych.

Węgla czy ropy ciągłe spalanie to środowiska zanieczyszczanie.

Z dnia na dzień rosną energii ceny, bo wciąż jej więcej konsumujemy.

Zaradzić temu jest tylko w stanie mądre energii oszczędzanie!

○ Energooszczędne urządzenia

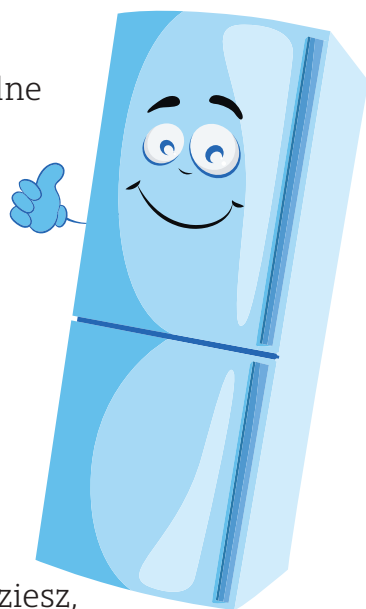
Wymiana sprzętów na energooszczędne to posunięcie dziś wręcz niezbędne.

Taka energooszczędna świetlówka „ciągnie” pięć razy mniej niż żarówka.

Lodówka, którą dziś się kupuje, energii cztery razy mniej potrzebuje, jeśli porównać ją z taką starą – a chłodzi, mrozi też pełną parą.

Choć ceny tych urządzeń są wyższe, rachunki za energię masz niższe.

Zanim więc sprzęt elektryczny nabędziesz, sprawdź, czy pracuje energooszczędnie.

LISTA OZNACZEŃ EKOLOGICZNYCH

opakowanie
biodegradowalne

opakowanie nadające
się do recyklingu

produkt nietestowany
na zwierzętach

produkt
niezawierający
freonów

produkt
energooszczędny

produkt wyprodukowany z użyciem
drewna, którego pozyskanie nie miało
negatywnego wpływu na środowisko

produkt producenta
dbającego o sprawne
funkcjonowanie systemu
recyklingu na świecie

produkt materiałowy,
niezawierający
substancji szkodliwych
dla człowieka

produkty wytworzone przy
użyciu technik przyjaznych
środowisku, w gospodarstwach
ekologicznych

produkty bezpieczne
dla środowiska, wyprodukowane
z użyciem bezpiecznych dla
środowiska technologii

SPIS TREŚCI

Ekologia | 5

- 5 Ekologia
- 6 Znaczenie ekologii dla świata
- 7 Pogoda
- 8 Prognoza pogody

Klimat | 9

- 9 Klimat
- 10 Przyczyny i skutki zmian klimatu

Nasza planeta | 11

- 11 Ekosystem
- 12 Katastrofa ekologiczna
- 13 Ochrona zwierząt
- 14 Ochrona roślin
- 15 Gatunki zagrożone
- 16 Ogrody zoologiczne
- 17 Równowaga międzygatunkowa
- 18 Łańcuchy pokarmowe
- 19 Polowania i myśliwi
- 20 Kłusownictwo
- 21 Park Narodowy, rezerwat, park krajobrazowy...
- 22 Zmiany środowiska naturalnego
- 23 Wypalanie trawy
- 24 Rola drzew dla planety
- 25 Nadmierna wycinka drzew

Powietrze | 26

- 26 Globalne ocieplenie
- 27 Gazy cieplarniane
- 28 Efekt cieplarniany
- 29 Freony
- 30 Dziura ozonowa
- 31 Kwaśne deszcze
- 32 Smog
- 33 Spaliny

Woda | 34

- 34 Błękitna planeta
- 35 Woda na Ziemi
- 35 Topnienie lodowców
- 36 Efekt El Niño
- 37 Pustynnienie
- 37 Susza
- 38 Klasy czystości wody
- 39 Woda pitna
- 40 Ścieki
- 41 Skażenie wody
- 42 Oszczędzanie wody
  - Prysznic zamiast kąpieli w wannie **42**
  - Zakręcanie wody podczas mycia zębów **43**
  - Regularne sprawdzanie uszczelek **43**
  - Pranie tylko przy pełnej pralce **44**
  - Mycie naczyń w misce, a nie pod bieżącą wodą **44**
  - Nieużywanie zmywarki do umycia kilku rzeczy **45**
  - Podlewanie kwiatków deszczówką **45**
  - Gotowanie wody w czajniku tyle, ile potrzeba **46**
  - Używanie pokrywek do gotowania **46**

ROLNICTWO | 47

- 47 Żywność ekologiczna
- 48 GMO (żywność genetycznie modyfikowana)
- 49 Przemysłowe hodowle zwierząt
- 50 Przemysłowe połowy ryb
- 51 Biohodowla zwierząt
- 52 Wegetarianizm
- 53 Płodozmian
- 54 Nawozy
- 55 Pestycydy

ENERGIA | 56

- 56 Energia elektryczna
- 57 Elektrownia
- 58 Źródła energii nieodnawialne
- 59 Źródła energii odnawialne
- 60 Energia wiatrowa
- 61 Energia słoneczna
- 62 Energia wodna
- 63 Energia geotermalna
- 64 Energia atomowa
- 65 Biopaliwa
- 66 Ekologiczny transport
- 67 Oszczędzanie energii
  - Energooszczędne urządzenia 67
  - Tryb stand-by 68
  - Rozsądne używanie urządzeń elektrycznych 68
  - Wyłączanie światła, gdy nie jest potrzebne 69
  - Wietrzenie pokoju przy włączonym ogrzewaniu 69

RECYKLING | 70

- 70 Segregacja śmieci
- 70 Zielony pojemnik
- 70 Biały pojemnik

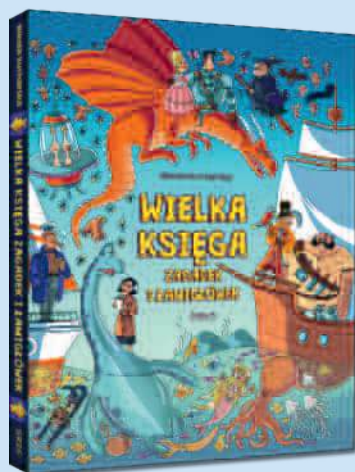
- 71 Czerwony pojemnik
- 71 Żółty pojemnik
- 72 Niebieski pojemnik
- 72 Brązowy pojemnik
- 73 Recykling
- 74 Opakowania biodegradowalne
- 75 Ropa naftowa
- 76 Plastik
- 77 Wyrzucanie nietypowych śmieci

RADY MAŁEGO EKOLOGA | 78

- 78 Nie łam gałęzi
- 79 Wyrzucaj śmieci do kosza
- 80 Nie deptaj trawników
- 81 Nie strasz zwierząt
- 82 Nie męcz zwierząt
- 83 Nie łap dzikich zwierząt
- 84 Nie zrywaj roślin bez potrzeby
- 85 Nie zanieczyszczaj wody
- 86 Nie pal ognisk poza wyznaczonymi miejscami
- 87 Zabieraj ze sobą śmieci
- 88 Bierz siatkę na zakupy
- 89 Ogranicz używanie foliowych woreczków
- 90 Kupuj produkty w biodegradowalnych opakowaniach
- 91 Kupuj tyle jedzenia, ile potrzebujesz
- 92 Oszczędzaj papier
- 93 Sprzątaj po swoim psie

LISTA OZNACZEŃ EKOLOGICZNYCH | 94

Świetna zabawa na długi czas!

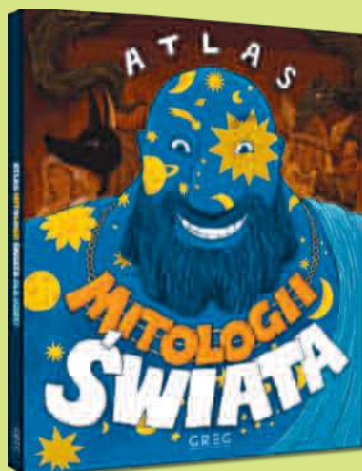
Wielka księga zagadek i łamigłówek

Nikola Kucharska

- ogromny format, przepiękna grafika
- zróżnicowane, ciekawe działy tematyczne
- labirynty, łamigłówki, zagadki logiczne, różnice i wiele innych
- trzy stopnie trudności zadań

Dla dzieci
6+

Atlas mitologii świata

Praca zbiorowa

- mitologie z całego świata
- urozmaicone ilustracje
- mnóstwo ciekawostek o dawnych wierzeniach

Dla dzieci
7+

Atlas – stwory i potwory

Agnieszka Antosiewicz

- specjalna skala słabych i mocnych stron każdego ze stworzeń
- zbiór straszylet z całego świata
- potworrnnie dobra zabawa

Dla dzieci
9+

EKOLOGIA TO WAŻNA SPRAWA!

Dzieci uczą się dbania o środowisko już od najmłodszych lat. Jednak aby chętnie stosowały się do tego, czego się dowiedzą, powinny rozumieć, dlaczego to tak bardzo istotne.

Jak być eko to książeczka pełna łatwych w odbiorze wierszy, które wyjaśniają **najważniejsze pojęcia związane z ekologią**, a także w jasny i precyzyjny sposób tłumaczą, co może zrobić nawet małe dziecko, by przyczynić się do lepszego stanu naszej planety, i dlaczego wszyscy powinniśmy o ten stan dbać.

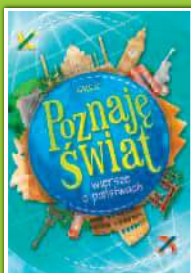
Wierszyki są krótkie, napisane **zrozumiałym dla dzieci językiem, często humorystyczne**, towarzyszą im kolorowe rysunki i zdjęcia – książeczka zaciekawi każde dziecko!

Zapraszamy do lektury małych ekologów i ich rodziny!

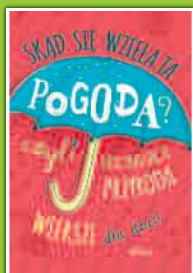
ZGODNE
Z PROGRAMEM
SZKOLNYM!

W serii ukazały się:

Poznaję świat

Skąd się wzięła ta
ta pogoda

Nasze polskie
rymowanki

Rzekła rzepa
rzepakowi

wydawnictwo edukacyjne

GREG

Wydawnictwo GREG
ul. Klasztorna 2B ■ 31-979 Kraków
www.greg.pl

ISBN 978-83-7517-752-7

9 788375 177527 >